

Finanční perspektiva EU a Česká republika

27.dubna 2005 Hynek Fajmon

V rámci konference o Finanční perspektivě 2007 až 2013 poskytl časopisu CEVRO rozhovor Hynek Fajmon - poslanec Evropského parlamentu, který zde působí jako člen rozpočtového výboru. Tato aktivita ho předurčuje k pozici zasvěceného komentátora toho, co se skrývá pod pro nás trochu nezvyklým pojmenováním finanční perspektiva.

V České republice stále ještě není informovanost o Evropské unii příliš vysoká. Použijme proto přirovnání. K čemu byste přirovnal právě připravovanou Finanční perspektivu na národní úrovni?

Finanční perspektiva je vlastně rozpočtem Unie. Na rozdíl od národního rozpočtu je ale sestavována na několik let.

Co si myslíte, že je nejdůležitější věc, kterou by ČR měla ve svém zájmu při vytváření finanční perspektivy činit? Domníváte se, že takový hlavní zájem je dostatečně prosazován zástupci ČR v EU?

My jsme si zkalkulovali jednotlivé varianty a prohodili jsme, co by znamenaly ve finančním vztahu mezi Českou republikou a Unií. Zdá se nám, že pro nás není nejvýhodnější variantou být součástí ani skupiny, která tlačí na nejnižší výdaje, ani skupiny, která tlačí na co nejvyšší výdaje. Pro nás je výhodné být spíše někde uprostřed. Někde v té pozici, které se říká zlatá střední cesta, protože stále ještě jsme relativně chudou zemí, která může částečně vylepšit svoji pozici čerpáním peněz ze strukturálních fondů. Na druhé straně jsme diskriminováni v zemědělství. Do budoucna se po vstupu ještě chudších států naše pozice nebude vylepšovat. Rozhodně bychom neměli tlačit na to, aby se výdaje Evropské unie zvyšovali.

Pro tři roky po přistoupení byla vyjednána v Kodani finanční perspektiva. V rámci této perspektivy jsme teoreticky příjemci. Dá se již dnes odhadnout, jestli v novém období, až bude platná nová finanční perspektiva, budeme už čistým plátcem do rozpočtu Evropské unie?

My vlastně nyní žijeme v rámci finanční perspektivy, která se nazývá Agenda 2000. Ta začala v roce 2000 a končí rokem 2006. Když přistupovaly nové členské státy, „desítka“ dostala specifický balík z finanční perspektivy a bylo garantováno všem těm novým státům, že budou mírnými, čistými příjemci prostředků pro to období 2004 až 2006. Čísla, jak to dopadlo za minulý rok, nejsou ještě definitivní i když některá už byla publikována a bude zajímavé se na to podívat i za rok 2005 a 2006. Pro nadcházející období roku 2007 až 2013 bude ČR již v pozici, kdy se účastní aktivně sestavování celého toho plánu výdajů a příjmů. V takové pozici jsme u stávající perspektivy nebyli, takže se naše pozice při rozhodování zlepšuje. Ovšem, finančně vzato, bych varoval před tím považovat to za nějaké radikální vylepšení, to si myslím, že rozhodně nenastane.

Je nějaká šance, nebo možnost, že se do budoucna změní ten způsob jak je rozpočet EU konstruován?

Nová perspektiva, přestože se o ní hovoří jako o přelomové, vlastně zásadním způsobem strukturu výdajů nemění. Nadále největší výdajovou položkou bude zemědělská politika, i když jinak strukturovaná než dosud. Výdaje do zemědělství a venkova budou nadále prioritou číslo jedna a druhou nejvyšší prioritou budou strukturální operace jako dosud. Takže z tohoto hlediska budou peníze směřovány do stejné výdajové oblasti, na tom se nemění vůbec nic. Ale tím, že se Unie rozšířila, dojde k přesunu finančních toků v Evropském prostoru do jiných států. Nová perspektiva je proto určitou konsolidací rozšíření Unie na 25 států. V rámci této perspektivy pravděpodobně dojde i k rozšíření nejméně o Rumunsko, Bulharsko a pravděpodobně i o Chorvatsko. V roce 2013 podstatně

parametry budou: Unie bude mít 28 států a Česká republika i dalších devět nových států budou mít stejné podmínky pro zemědělství jako stará „patnáctka“. Zemědělství se celkově omezí na výdajích, i když poměrně málo, a strukturální politika zůstane zhruba ve stejných objemech jako doposud. Trochu více se začne financovat společná zahraniční a bezpečnostní politika. I u toho, co se označuje jako justice a vnitro, tedy u společného prostoru spravedlnosti a práva, budou trochu navýšené prostředky.

Na straně výdajů ale není tak velký spor jako na straně příjmů. U příjmů proto vlastně v tuto chvíli ještě nevíme, jak jednání dopadnou. Ještě nějakou dobu se budou „prát“ dva tábory. Na jedné straně stojí ti bohatí, kteří chtějí, aby se méně přerozdělovalo a méně posílalo do chudších států. Tato skupina je označována jako „gang“ 6 bohatých států. Na druhé straně jsou ti, kteří chtějí více čerpat, a Komise, která chce samozřejmě vše administrovat. Proto Komise také tlačí na větší rozpočet.

Není vyloučené, a může to dokonce nastat, že by perspektiva nebyla přijata a že by se finance řešily jednotlivými ročními rozpočty. Situace ale spíše směřuje k tomu, že se závěrečný kompromis bude klonit na stranu bohatých než chudých.

Je lepší, když existuje perspektiva na několik let než kdyby byl každý rok schvalován rozpočet?

Já si myslím, že to nezbytně nutné není, aby víceletá perspektiva existovala. Ono je to vlastně nejvíce potřebné k tomu, aby v České republice dobře probíhalo financování projektů v rámci strukturální politiky. To jsou projekty, kde se staví silnice, čističky a podobné věci, které se většinou nepodaří dodělat během jedné sezóny a vstupuje to do více rozpočtových období. Pokud v takové situaci nemáte jistotu, že i druhý rok na projekt budete mít peníze, je to jistě komplikace. Takže to je důvod, proč se to zavedlo, aby bylo možné víceleté financování. V tom má perspektiva určitý smysl a určitý význam.